

на процеси відтворення населення. При цьому широко використовуються міжнародні порівняння, що виявили у дослідженні свої значні гносеологічні можливості.

У монографії міститься низка висновків і узагальнень, що відображають сучасні зміни демографічних реалій і характеризуються певною науковою новизною. Серед таких – положення, що стосується сутності репродуктивної поведінки, обґрунтування механізмів дії на народжуваність її соціально-економічних чинників, цікаві узагальнення щодо перебудови моделі народжуваності. Особливу увагу автори приділили прогнозуванню перебігу процесу народжуваності на середньострокову перспективу.

Рецензована наукова робота є, безумовно, своєчасною та змістовною. Авторами представленого дослідження отримано вагомі результати, а сама монографія відзначається науковою новизною й глибиною аналізу низки демографічних проблем.

У цілому дана монографія є ґрунтовним науковим дослідженням проблем перебігу народжуваності в Україні, що має суттєве теоретичне та практичне значення для науковців, фахівців у галузі державного управління, осіб, які цікавляться демографічними проблемами в Україні. Вона заслуговує на всебічну популяризацію і практичну реалізацію теоретичного надбання.

Г.А. ДМИТРЕНКО,
*доктор економічних наук, професор, зав. кафедри
економіки і управління персоналом
Університету менеджменту освіти АПН України*

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ «ЛЮДСЬКИЙ РОЗВИТОК В УКРАЇНІ: ІННОВАЦІЙНИЙ ВИМІР»²

Формування суспільства інноваційного типу безпосередньо пов'язано із забезпеченням високого рівня людського розвитку, реалізація інноваційних складових якого, в свою чергу, передбачає широке впровадження соціальних інновацій у всіх сферах людського життя, без чого неможливо забезпечити високу якість і динаміку соціально-економічного розвитку.

У монографії обґрунтовані теоретико-методологічні положення щодо інноваційної сутності людського розвитку, чинників розвитку соціальних інновацій, дано оцінку загальним тенденціям інноваційних змін у складових людського розвитку.

В умовах глобалізації поліпшення якості населення, зокрема трудового потенціалу, стає головним чинником підвищення рівня національної конкурентоспроможності та забезпечення стійкого економічного зростання. Інноваційна економіка висуває вимоги до працівників щодо здатності до навчання та постійного оновлення знань, сприйняття технологічних нововведень, наявності стійкої мотивації до підвищення професійного рівня. З другого боку, інноваційні види зайнятості створюють, порівняно з традиційним виробництвом, більш сприятливі умови для працюючих.

---

² Людський розвиток в Україні: інноваційний вимір (колективна монографія) / за ред. Е.М.Лібанової. – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, 2008. – 316 с.

Не викликає сумніву той факт, що ефективність реалізації інноваційних важелів людського розвитку забезпечується шляхом удосконалення якісних характеристик людського потенціалу, зокрема, покращення стану здоров'я населення, змін його демографічних настанов, удосконалення змісту та методів навчання на основі запровадження інноваційних освітніх технологій, підвищення рівня життя населення, передусім, шляхом посилення його мотивації до економічної активності та створення сприятливих умов для її реалізації. В зв'язку з цим все більшої актуальності набувають питання розробки науково обгрунтованих засад дослідження сутності соціальних інновацій як закономірного процесу людського розвитку, визначення чинників впливу на якість людського потенціалу й оцінки сучасного стану його розвитку, конкретних механізмів реалізації соціальних інновацій, застосування яких має на меті забезпечення відповідності якості людського розвитку вимогам інноваційної економіки.

В роботі запропоновано напрями удосконалення організаційного та фінансового забезпечення механізму реалізації інноваційних важелів людського розвитку, зокрема у сфері покращення демографічної якості населення, розширення освітньо-інформаційного простору, політики зайнятості та доходів.

Представлену монографію характеризує комплексність та структурна впорядкованість матеріалу, вона робить суттєвий науковий внесок у розробку проблематики людського розвитку в контексті інноваційного виміру.

І.Ф.ГНИБІДЕНКО,
доктор економічних наук, професор,
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ „ДЕМОГРАФІЧНІ ЧИННИКИ БІДНОСТІ”

Рівень соціально-економічного розвитку держави тісно пов'язаний з рівнем життя її громадян. Відповідно, на низький рівень життя населення України впливає значне поширення бідності. Безперечно, сучасна соціально-економічна ситуація в країні сприяє подальшому розшаруванню та поглибленню процесу його маргіналізації. Вивчення поширення бідності в Україні та основних її чинників є запорукою створення виваженої соціально-демографічної політики, яка сприятиме зниженню бідності та нерівності у українському суспільстві. Саме такій проблематиці присвячена монографія «Демографічні чинники бідності».

Ця робота ґрунтується на матеріалах перепису населення та вибіркового обстеження умов життя домогосподарств, що дає змогу оцінити проблему бідності з різних боків та забезпечити репрезентативну оцінку бідності на рівні адміністративних районів і міст обласного підпорядкування.

---

³ Демографічні чинники бідності (колективна монографія) / За ред. Е.М. Лібанової. – К.: Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України, 2009. – 184 с.